

Obsah

Předmluva	XIII	4.2 Fyziologie	63
1. Historie sexuologie	1	4.2.1 Ovariální cyklus	63
1.1 Vývoj sexuologie jako vědního oboru	1	4.2.2 Děložní cyklus	64
1.2 Antropologická sexuologie	5	4.2.3 Tělesné změny během menstruačního cyklu	66
1.3 Etologická sexuologie	9	Literatura	67
1.4 Historie české sexuologie	9	5. Hormony se vztahem k sexuálními funkcím	69
1.5 Andrologie	10	5.1 Androgeny	69
Literatura	10	5.1.1 Androgenně účinné steroidy	69
2. Vývoj pohlavních orgánů a somatosexuální poruchy	11	5.1.2 Řízení produkce a původ androgenů	69
2.1 Normální vývoj	11	5.1.3 Farmakokinetické údaje	71
2.1.1 Pohlavní diferenciacce: chromozomy a geny	11	5.1.4 Cirkulující steroidní pohlavní hormony a jejich zdroj	72
2.1.2 Vývoj gonád	13	5.1.5 Přeměna steroidních hormonů v periférii	74
2.1.3 Vývoj odvodných pohlavních cest	18	5.1.6 Účinek androgenů	74
2.1.4 Vývoj zevního genitálu	21	5.1.7 Androgeny a erektilní dysfunkce	76
2.2 Somatosexuální vývojové poruchy	24	5.1.8 Antiandrogeny	77
2.2.1 Vady anogenitální oblasti	24	5.1.9 Klinický význam androgenů	77
2.2.2 Vady varlat a mužských pohlavních cest	25	5.2 Estrogeny	78
2.2.3 Vady vaječníků a ženských pohlavních cest	28	5.2.1 Metabolické účinky estrogenů	79
2.2.4 Vady zevního genitálu	29	5.2.2 Fyziologické účinky estrogenů u ženy ...	80
2.2.5 Syndromy s poruchami sexuální diferenciacce	33	5.2.3 Vliv estrogenů na ženské sexuální funkce	80
Literatura	42	5.2.4 Působení estrogenů na fyziologické funkce u mužů	80
3. Anatomie a fyziologie mužského genitálu	43	5.3 Dihydrotestosteron	81
3.1 Anatomie	43	5.3.1 Hladiny dihydrotestosteronu u člověka ...	81
3.1.1 Zevní pohlavní orgány	43	5.3.2 Vliv DHT na sexuální diferenciacce	82
3.1.2 Vnitřní pohlavní orgány	45	5.3.3 Vliv DHT na reprodukční funkce	82
3.2 Fyziologie	48	5.3.4 Vliv DHT na další orgány a funkce	82
3.2.1 Hemodynamika a mechanismus erekce a detumescence	48	5.4 Dehydroepiandrosteron	83
Literatura	51	5.4.1 Dehydroepiandrosteron a lidská sexualita	85
4. Anatomie a fyziologie ženského genitálu	57	5.4.2 Vliv DHEA na struktury samičího vnějšího genitálního ústrojí	86
4.1 Anatomie	57	5.5 Hormony neurohypofýzy: oxytocin a vasopresin	86
4.1.1 Zevní pohlavní orgány	57	5.6 Alfa-melanokortin (alfaMSH)	87
4.1.2 Pochva (vagina)	59	5.7 Prolaktin	88
4.1.3 Vnitřní pohlavní orgány	60	5.8 Oxid dusnatý	89
4.1.4 Topografie vnitřního genitálu	62	5.9 Neurotransmitery a příbuzné látky	89
4.1.5 Prsy	62	5.10 Hormony štítné žlázy	89
4.1.6 Úrazy ženského genitálu	62	5.11 Hormony a partnerské vztahy	90
		Literatura	91

6. Psychosexuální vývoj	93	8.5.1 Obstrukce semenného traktu	136
6.1 Biologická determinace pohlavního vývoje	93	8.5.2 Porucha funkce a pohyblivosti spermii	137
6.1.1 Problémy sexuální diferenciaci	93	8.5.3 Problémy při pohlavním styku	137
6.1.2 Sexuální a skeletální maturace	94	8.6 Klinický nálezný	137
6.1.3 Puberta	94	8.6.1 Standardní metody vyšetření ejakulátu	138
6.1.4 Poruchy sexuálního vývoje	96	8.6.2 Vyšetření specifická (optional tests)	143
6.2 Etapy psychosexuálního vývoje	98	8.6.3 Výzkumná vyšetření	145
6.2.1 Pohlavní identita	102	8.7 Anamnéza a klinické vyšetření pacienta	148
6.2.2 Pohlavní role	102	8.7.1 Andrologická anamnéza	148
6.2.3 Sexuální preference	103	8.7.2 Klinické vyšetření	149
6.2.4 Sexuální chování a sexuální emoce	103	8.8 Léčba mužské infertility	156
6.3 Sexuální zneužívání dětí	103	8.8.1 Medikamentózní terapie	156
6.3.1 Vyšetřování sexuálně zneužívaného dítěte	104	8.8.2 Elektroejakulace a vibroejakulace	157
6.4 Rizikové chování v dospívání	105	8.8.3 Mikrochirurgické techniky odběru mužských zárodečných buněk a techniky in vitro fertilizace	158
6.4.1 Zneužívání psychoaktivních látek	105	Literatura	160
6.4.2 Rizikové sexuální chování	105	9. Urologická problematika v sexuologii	161
Literatura	106	9.1 Priapismus	161
7. Sexuální orientace	107	9.2 Plastická indurace penisu	161
7.1 Definice	107	9.2.1 Medikamentózní terapie	163
7.2 Biologická podmíněnost sexuální orientace	108	9.2.2 Fyzikální terapie	164
7.2.1 Genetické studie	109	9.2.3 Operační léčba	164
7.2.2 Endokrinologický výzkum	109	9.3 Úrazy a automutilace zevního genitálu	164
7.2.3 Anatomicko-morfologický a psychofyziologický výzkum	111	9.4 Medikamentózní terapie v léčbě komplikovaných erektilních dysfunkcí	168
7.3 Právní a společenské postavení homosexuálních osob, zkušenosti s diskriminací	112	9.4.1 Erektální dysfunkce po pánevních operacích	169
7.4 Děťství prehomosexuálních dětí	114	9.4.2 Erektální dysfunkce po pánevních poraněních	170
7.5 Přijetí homosexuální identity – proces coming out	114	9.4.3 Erektální dysfunkce po radioterapii pro karcinom prostaty	170
7.6 Zdravotnické aspekty homosexuality	115	9.4.4 Erektální dysfunkce u pacientů s diabetem	171
7.7 Terapie homosexuality	116	9.4.5 Erektální dysfunkce po míšni lézi	171
7.8 Lesbické ženy a mateřství	116	9.5 Genová terapie v léčbě erektilní dysfunkce	172
Literatura	119	Literatura	175
8. Andrologická problematika v sexuologii	121	10. Aging male	177
8.1 Definice andrologie	121	10.1 Demografická situace	177
8.2 Mužská neplodnost	122	10.1.1 Důsledky demografických změn	179
8.3 Pretestikulární příčiny mužské infertility	122	10.1.2 Aktivní zdraví	180
8.3.1 Postižení hypotalamu	122	10.2 Aging male	181
8.3.2 Postižení hypofýzy	122	10.2.1 Symptomatologie LOH	182
8.3.3 Exogenní a endogenní hormony	123	10.2.2 Léčba	187
8.4 Testikulární příčiny mužské infertility	123	10.2.3 Aging male a urologie	191
8.4.1 Postižení chromozomální	123	10.2.4 LUTS/BPH a sexualita	191
8.4.2 Gonadotoxiny	124	10.2.5 Aging male a erektilní dysfunkce	192
8.4.3 Systémová onemocnění	124	Literatura	193
8.4.4 Poškození varlete	125		
8.4.5 Kryptorchismus	125		
8.4.6 Varikokéla	128		
8.5 Posttestikulární příčiny mužské infertility	136		

11. Sexuologická problematika v gynekologii	195	11.10.5 Extragenitální konsekvence sexuálních aktivit	227
11.1 Anatomické vady a změny polohy ženských pohlavních orgánů ovlivňující ženskou sexualitu	195	11.11 Psychosomatická problematika v gynekologické sexuologii	228
11.2 Vliv menstruace, jejích poruch a ostatních hormonálních aspektů na ženskou sexualitu	196	Literatura	230
11.2.1 Gynekologické endokrinní syndromy a stavy související s menstruačním cyklem ovlivňující ženskou sexualitu	198	12. Senologická problematika v sexuologii	231
11.2.2 Vliv hormonální terapie, antikoncepce a substituční terapie na ženskou sexualitu	200	12.1 Ňadra z pohledu psychologa	231
11.3 Vliv zánětlivých gynekologických onemocnění na ženskou sexualitu	201	12.1.1 Pravěk	232
11.3.1 Záněty zevních rodidel, vulvitis a vulvovaginitis	202	12.1.2 Starověk, antika	233
11.3.2 Zánětlivá onemocnění pochvy, kolpitis, vaginitis	203	12.1.3 Středověk	234
11.3.3 Zánět děložního hrdla, cervicitis	204	12.1.4 Novověk	236
11.3.4 Zánětlivá onemocnění dělohy, endometritis, myometritis, perimetritis	204	12.1.5 Doba nejnovější	237
11.3.5 Pánevní zánětlivá nemoc (PID)	205	12.2 Pohled plastického chirurga	239
11.3.6 Zánětlivá onemocnění prsu	205	12.2.1 Indikace k operaci – multi- disciplinární přístup	239
11.3.7 Uroinfekce	205	12.2.2 Předoperační pohovor – konzultace ...	240
11.4 Vliv těhotenství a laktace na ženskou sexualitu	205	12.2.3 Operace prsou a jejich úskalí	240
11.5 Sexuologická problematika žen ve sterilním páru	206	12.3 Nemoci prsů ve vztahu k sexualitě	244
11.6 Sexuologická problematika žen s nádory reprodukčních orgánů a mléčné žlázy	208	12.3.1 Poruchy vývoje	245
11.7 Gynekologická onemocnění jako příčina algopareunií	211	12.3.2 Mastodynie	245
11.8 Ženská sexualita a uropoetický systém	215	12.3.3 Záněty prsu	248
11.9 Vliv gynekologických operací na ženskou sexualitu	217	12.3.4 Benigní nemoci prsu, secernující prs	249
11.9.1 Abdominální operace	218	12.3.5 Karcinom prsu	251
11.9.2 Vaginální operace	219	Literatura	253
11.9.3 Laparoskopické operace	221	13. Aging female	255
11.9.4 Operační výkony na ženských prsou ...	221	13.1 Demografická situace	255
11.9.5 Specificky zaměřené operace	221	13.2 Evoluce menopauzy	256
11.10 Poranění ženských pohlavních orgánů v důsledku sexuální aktivity	224	13.3 Základní pojmy a definice	257
11.10.1 Poranění zevního genitálu a oblasti poševního vchodu	225	13.4 Fyziologie a endokrinologie klimakteria	259
11.10.2 Poranění pochvy a parakolpia	225	13.5 Symptomatologie klimakteria	260
11.10.3 Poranění dělohy, parametria a děložních adnex	227	13.5.1 Klimakterický syndrom	260
11.10.4 Poranění orgánů topograficky blízkých ženskému genitálu a orgánů malé pánve	227	13.5.2 Organický estrogen-deficitní syndrom	261
		13.5.3 Metabolický estrogen-deficitní syndrom	261
		13.5.4 Kardiovaskulární systém a postmenopauza	261
		13.5.5 Osteoporóza	261
		13.5.6 Nemoci centrální a periferní nervové soustavy	262
		13.5.7 Urogenitální ústrojí	263
		13.5.8 Gastrointestinální trakt	263
		13.5.9 Oční onemocnění	263
		13.6 Sexualita žen v klimakteriu	264
		13.6.1 Ženské sexuální dysfunkce (FSD) a perimenopauza	265
		13.6.2 Ovlivnění sexuálních problémů v postmenopauze	268
		13.7 Léčebné možnosti klimakterických potíží	269

13.8	Postoje k menopauze	272	15.2.3	Hormonální změny (laktanční amenorea)	301
13.9	Perspektivy klimakterické medicíny	272	15.2.4	Sexualita v šestinedělí a při kojení	301
	Literatura	273	15.2.5	Atrofická vulvovaginitis	302
14.	Antikoncepce a ostatní metody plánovaného rodičovství	275	15.2.6	Sexualita v šestinedělí a během kojení z hlediska muže	302
14.1	Definice pojmů	275	15.2.7	Antikoncepce a kojení	302
14.2	Přirozená regulace reprodukce Homo sapiens	275	15.2.8	Terapie poporodní dyspareunie	303
14.3	Historie antikoncepce	275		Literatura	304
14.4	Etika antikoncepce	276	16.	Asistovaná reprodukce	305
14.5	Právní problematika antikoncepce	276	16.1	Vyšetření plodnosti	305
14.6	Psychologie antikoncepce	277	16.1.1	Spermioqram	306
14.7	Spolehlivost antikoncepce	277	16.1.2	Ovulační testy	306
14.8	Přehled antikoncepčních metod	278	16.1.3	Hodnocení funkčního stavu vaječníků	306
14.8.1	Přirozené metody antikoncepce	278	16.1.4	Funkční testy hypotalamo-hypofyzárního systému	307
14.8.2	Bariérové metody antikoncepce	281	16.1.5	Kultivace z děložního čípku	308
14.8.3	Antikoncepce vyžadující lékařskou asistenci	283	16.1.6	Vyšetření průchodnosti vejcovodů	308
14.9	Sterilizace	290	16.1.7	Vyšetření děložní dutiny	308
14.9.1	Právní aspekty sterilizace	290	16.1.8	Imunologické vyšetření	308
14.9.2	Mužská sterilizace	291	16.2	Metody asistované reprodukce	310
14.9.3	Ženská sterilizace	291	16.3	Léčba neplodnosti	311
14.10	Intercepce	291	16.4	Metody asistované reprodukce	312
14.10.1	Hormonální metody intercepce	292	16.4.1	Intrauterinní inseminace (IUI)	312
14.10.2	Nitroděložní tělísko jako intercepční metoda	292	16.4.2	In vitro fertilizace a embryo transfer (IVF ET)	313
14.11	Interrupce	292	16.4.3	Kryokonzervace embryí	321
14.11.1	Obecné aspekty	292	16.4.4	Komplikace IVF	322
14.11.2	Právní aspekty interrupce	292	16.4.5	Dárcovství gamet	323
14.11.3	Zdravotní a psychologické komplikace interrupce	292	16.5	Výsledky léčby neplodnosti metodami asistované reprodukce	324
14.11.4	Technika interrupce	293	16.6	Právní a etické aspekty asistované reprodukce	324
	Literatura	293		Literatura	325
15.	Sexualita v těhotenství a v laktaci	295	17.	Intimní chirurgie	327
15.1	Těhotenství	295	17.1	Předoperační konzultace	327
15.1.1	Anatomické změny v těhotenství	295	17.2	Motivace pacientů	327
15.1.2	Hormonální změny v těhotenství	296	17.3	Úpravy mužského genitálu	328
15.1.3	Psychosociální změny v těhotenství ...	296	17.3.1	Prodloužení a zvětšení průměru penisu	328
15.1.4	Sexuální cyklus v těhotenství	296	17.3.2	Redukce skrotální řasy	330
15.1.5	Subjektivní prožívání sexu v průběhu těhotenství	297	17.3.3	Redukce kůže skrota	331
15.1.6	Porodnické aspekty sexuální aktivity v těhotenství	297	17.3.4	Obřízka	331
15.1.7	Sexualita v těhotenství z hlediska muže	298	17.3.5	Piercing	332
15.1.8	Pohlavně přenosné choroby v těhotenství	299	17.3.6	Penilní implantáty	333
15.2	Šestinedělí a kojení	299	17.4	Úpravy ženského genitálu	333
15.2.1	Porodní poranění	299	17.4.1	Redukce malých stydkých pysků a zvětšení velkých stydkých pysků ...	333
15.2.2	Poporodní psychické změny	300	17.4.2	Zúžení poševního vchodu	335

17.4.3	Rekonstrukce panenské blány	335	19.3.2	U anorgasmie a frigidity	373
17.4.4	Augmentace v oblasti bodu G	336	19.3.3	U vaginismu	374
17.4.5	Piercing v oblasti ženského genitálu	337	19.4	Nácviková psychoterapie	374
Literatura	.....	337	19.4.1	Autogenní trénink	374
18.	Sexuální dysfunkce	339	19.4.2	Trénink sebeprosazení	374
18.1	Definice	339	19.4.3	U předčasné ejakulace	375
18.2	Sexuální dysfunkce u žen	341	19.4.4	U frigidity a anorgasmie	375
18.2.1	Nízký zájem o sex (nízká sexuální apetence)	341	19.4.5	Trénink u vaginismu	376
18.2.2	Nízká sexuální vzrušivost (frigidita) ..	342	19.5	Sexuální terapie	377
18.2.3	Poruchy orgasmu u žen	343	19.5.1	Základní cvičení	377
18.2.4	Dyspareunie a algopareunie	345	19.5.2	Rámec terapie	379
18.2.5	Vaginismus	345	19.5.3	Chybějící apetence	379
18.2.6	Poruchy sexuální satisfakce	345	19.5.4	Kazuistické ukázky průběhu	379
18.3	Sexuální dysfunkce u mužů	346	19.5.5	Závěrečné poznámky	384
18.3.1	Nízká sexuální apetence	346	19.6	Souhrn	384
18.3.2	Poruchy erekce	347	Literatura	.....	385
18.3.3	Poruchy ejakulace	354	20.	Sexualita handicapovaných	387
18.3.4	Poruchy orgasmu u mužů	356	20.1	Sexualita jedinců se smyslovým postižením	387
18.3.5	Dyspareunie a algopareunie	357	20.1.1	Sexualita jedinců se zrakovým postižením	387
18.3.6	Parestezie a bolesti genitálu	358	20.1.2	Sexualita jedinců se sluchovým postižením	388
18.3.7	Priapismus	358	20.2	Sexualita jedinců s neurologickým onemocněním	389
18.3.8	Bolestivé noční erekce	359	20.2.1	Roztroušená skleróza	389
18.4	Organické a farmakogenní příčiny sexuálních poruch	359	20.2.2	Spina bifida	391
18.4.1	Organické a iatrogenní sexuální dysfunkce u žen	359	20.3	Sexualita jedinců po úrazech s trvalými následky	391
18.4.2	Organické a iatrogenní sexuální poruchy u mužů	360	20.3.1	Sexualita po ztrátě končetin	391
18.4.3	Chirurgické zvětšování penisu	360	20.3.2	Sexualita po poraněních vedoucích ke vzniku neurologického handicapu	392
18.4.4	Sexuální život pacientů s roztrou- šenou mozkovou sklerózou (RS)	361	20.4	Sexuologické problémy u onkologicky nemocných	401
18.4.5	Sexuální problémy žen a mužů s transverzální mišní lézí	362	20.4.1	Sexuální problémy mužů se stomií ...	402
Literatura	.....	363	20.4.2	Sexuální problémy žen se stomií	404
19.	Psychoterapie sexuálních dysfunkcí	365	20.4.3	Nádory prsu u žen	404
19.1	Racionální psychoterapie	365	20.4.4	Nádory dělohy, vaječníků, vulvy a vaginy	405
19.1.1	U poruch erekce	365	20.4.5	Nádory pohlavních orgánů u mužů	405
19.1.2	U předčasné ejakulace	367	20.5	Sexuální problémy pacientů s chronickým onemocněním	408
19.1.3	U anorgasmie	367	20.5.1	Sexuální problémy po infarktu myokardu	408
19.1.4	Při nedostatku sexuální touhy a při averzi u žen	371	20.5.2	Sexuologická problematika u nemocných s diabetem	411
19.1.5	U vaginismu	372	20.5.3	Sexualita u revmatických onemocnění	413
19.2	Dynamická psychoterapie	372	20.5.4	Sexualita u chronických kožních onemocnění	413
19.2.1	U mužských dysfunkcí	372			
19.2.2	U ženských dysfunkcí	372			
19.3	Hypnoterapie	373			
19.3.1	U poruch erekce a předčasné ejakulace	373			

20.5.5 Sexuální problémy spojené s obezitou	413	22.10.1 RLT (Real Life Test), RLE (Real Life Experience)	450
20.6 Sexuální problémy související s involucí	414	22.10.2 Hormonální terapie	451
Literatura	416	22.10.3 Chirurgické zákroky	454
21. Sexuální poruchy u psychiatrických pacientů	417	22.10.4 Pooperační období	458
21.1 Diagnostika sexuálních dysfunkcí při psychofarmakologické léčbě	417	22.11 Terapeut	460
21.2 Mechanismus vzniku farmakogenních sexuálních dysfunkcí	418	22.12 Kontraindikace v rámci procesu přeměny pohlaví	461
21.3 Sexuální problematika u jednotlivých skupin psychických poruch	419	22.13 Transsexualita a právo	463
21.3.1 Organické duševní poruchy (F00–F09)	419	22.14 Diagnostika a léčba dětí a mladistvých s poruchami pohlavní identity	463
21.3.2 Schizofrenie, schizofrenní poruchy a poruchy s bludy (F20–F29)	421	22.14.1 Psychologické a sociální zásahy	463
21.3.3 Afektivní poruchy – poruchy nálady (F30–F39)	424	22.14.2 Fyzické zásahy	464
21.3.4 Neurotické poruchy (F40–F49)	426	22.15 Rozdíly mezi FtM a MtF	466
21.3.5 Behaviorální syndromy spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory (F50–F59)	428	Literatura	468
21.3.6 Poruchy osobnosti a chování u dospělých (F60–F69)	431	23. Parafilie – poruchy sexuální preference	469
21.3.7 Mentální retardace (F70–F79)	435	23.1 Klasifikace	469
Literatura	437	23.1.1 Deviace v aktivitě	470
22. Poruchy pohlavní identity	439	23.1.2 Deviace v objektu	476
22.1 Pohlavní identita	439	23.1.3 Kombinované a polymorfní sexuální deviace	483
22.2 Historie pojmu	439	23.1.4 Sexuální deviace u žen	483
22.3 Klasifikace poruch pohlavní identity dle MKN-10	440	23.2 Etiologie	484
22.4 Výskyt v populaci	441	23.2.1 Genetické modely	485
22.5 Vývoj v ČR	442	23.2.2 Hormonální modely	485
22.6 Etiologie poruch pohlavní identity	442	23.2.3 Neuroanatomické a neurofyziologické modely	486
22.6.1 Teorie psychologické	442	23.2.4 Behaviorální modely	486
22.6.2 Teorie biologické	443	23.2.5 Psychoanalytické modely	487
22.7 Diagnostika transsexuality	444	23.2.6 Psychopatologické modely	488
22.8 Diferenciální diagnostika	447	23.2.7 Psychodynamické modely	489
22.8.1 Intersexualita	447	23.2.8 Model poruch dvoření	489
22.8.2 Homosexualita	447	23.2.9 Model sexuálního motivačního systému	490
22.8.3 Porucha pohlavní identity v dětství	447	23.2.10 Sociologické modely	490
22.8.4 Transvestitismus fetišistický	448	23.3 Neparafilní a parafilní sexuální delikventi	492
22.8.5 Transvestitismus dvojí role	448	23.3.1 Neparafilní sexuální delikventi	492
22.8.6 Psychotická porucha	448	23.3.2 Parafilní sexuální delikventi	492
22.8.7 Syndrom skopců	448	23.3.3 Sexuální kriminalita	494
22.8.8 Organické mozkové léze	448	23.4 Terapie	496
22.9 Terapie transsexuality	448	23.4.1 Cíle terapie	496
22.9.1 Adaptace na biologické pohlaví	449	23.4.2 Integrativní terapeutický model	497
22.9.2 Adaptace na psychické pohlaví	450	23.4.3 Psychoterapie	498
22.9.3 Proces přeměny pohlaví	450	23.4.4 Biologická léčba	503
22.10 Etapy procesu přeměny pohlaví	450	23.4.5 Situace v České republice	507
		Literatura	509
		24. Právní problematika v sexuologii	511
		24.1 Historický exkurs	511
		24.2 Pojem sexuálně motivovaného trestného činu	513

24.3	Pojem trestného činu a vznik trestněprávní odpovědnosti	514	26.1.5	Hodnocení analogových křivek penilních reakcí a využití v terapii	564
24.4	Znaky skutkové podstaty trestného činu	514	26.1.6	Hodnocení shrnujících (statisticky zpracovaných) výsledků penilních reakcí	566
24.5	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	515	26.1.7	Problémy při hodnocení výsledků vyšetření	566
24.6	Nepřekážení trestného činu a neoznámení trestného činu	523	26.1.8	PPG-vyšetření u některých parafilií ...	567
Literatura	525	26.1.9	Využití PPG v terapii	568	
25.	Soudní sexuologie	527	26.2	Vyšetření žen – vaginální fotopletysmografie ...	568
25.1	Právní rámec sexuologické expertizy	527	26.3	Základní doporučení pro sexodiagnostická vyšetření	569
25.2	Sexuologický znalecký posudek	528	26.4	Etické aspekty pletysmografických vyšetření ...	571
25.2.1	Somatický nálezný	529	26.4.1	Obecná metodika	571
25.2.2	Posudky o poškození sexuálního zdraví	529	26.4.2	Vyšetření nedospělých klientů	571
25.2.3	Expertiza v oblasti občanskoprávní ...	529	26.4.3	Informovaný souhlas	572
25.2.4	Posuzování sexuálních trestných činů	530	26.5	Forenzní diagnostika	572
25.3	Ochranné léčení sexuologické	536	Literatura	572	
25.3.1	Právní rámec ochranného léčení	536	27.	Pornografie	573
25.3.2	Ukládání ochranného léčení	536	27.1	Definice pornografie	573
25.3.3	Propuštění z ochranného léčení a jeho ukončení	537	27.2	Škodlivost pornografie	573
25.3.4	Ochranné sexuologické léčení ústavní	537	27.2.1	Morálka a charakter	574
25.3.5	Ochranné léčení sexuologické ambulantní	539	27.2.2	Mezilidské vztahy	574
25.4	Zabezpečovací detence	540	27.2.3	Manželství a rodina	574
25.4.1	Právní rámec zabezpečovací detence	540	27.2.4	Deviantní jednání	574
25.4.2	Výkon zabezpečovací detence	541	27.3	Antipornografický boj	575
25.5	Parafilie	541	27.4	Pornografie a náboženství	575
25.5.1	Parafilie s atypickou náplní SMS (typu A)	542	27.5	Pornografie a mládež	575
25.5.2	Parafilie koordinační (typu B)	546	27.6	Pornografie a zákon	576
25.5.3	Anomálie s neúplným sexuálně motivačním systémem (typu C)	550	27.7	Závěr	576
25.6	Trestný čin znásilnění	553	Literatura	577	
25.7	Vraždy sexuálně motivované	554	28.	Sexuálně přenosná onemocnění	579
25.8	Trestný čin pohlavní zneužívání	555	28.1	Úvod	579
25.9	Problematika incestu	556	28.1.1	Klasifikace STD	579
25.10	Alkohol a drogy v sexuální delikvenci	557	28.1.2	Prevence STD	581
25.11	Pornografie a sexuální delikvence	558	28.1.3	Legislativa, hlášení pohlavních nemocí, dispenzarizace, depistáž	582
Literatura	559	28.1.4	Charakteristiky ohrožených osob	583	
26.	Falopletysmografie a vulvopletysmografie	561	28.2	Ulcerativní STD	584
26.1	Vyšetření mužů – penilní pletysmografie	561	28.2.1	Syphilis (synonymum příjice, lues) ...	584
26.1.1	Přístroje pro penilní falopletysmografii	562	28.2.2	Herpes genitalis	593
26.1.2	Podnětové sady	563	28.2.3	Ulcus molle (měkký vřed, chancroid)	595
26.1.3	Hodnocení záznamu	563	28.2.4	Lymphogranuloma venerum	596
26.1.4	Spolehlivost vyšetření	563	28.2.5	Granuloma inguinale (donovaniosis)	597
26.1.5	Hodnocení analogových křivek penilních reakcí a využití v terapii	564	28.3	Cervicitidy a uretritidy	598
26.1.6	Hodnocení shrnujících (statisticky zpracovaných) výsledků penilních reakcí	566	28.3.1	Gonorea – kapavka	598
26.1.7	Problémy při hodnocení výsledků vyšetření	566	28.3.2	Chlamydiové infekce	602
26.1.8	PPG-vyšetření u některých parafilií ...	567	28.4	Vulvovaginitidy	603
26.1.9	Využití PPG v terapii	568			
26.2	Vyšetření žen – vaginální fotopletysmografie ...	568			
26.3	Základní doporučení pro sexodiagnostická vyšetření	569			
26.4	Etické aspekty pletysmografických vyšetření ...	571			
26.4.1	Obecná metodika	571			
26.4.2	Vyšetření nedospělých klientů	571			
26.4.3	Informovaný souhlas	572			
26.5	Forenzní diagnostika	572			
Literatura	572				
27.	Pornografie	573			
27.1	Definice pornografie	573			
27.2	Škodlivost pornografie	573			
27.2.1	Morálka a charakter	574			
27.2.2	Mezilidské vztahy	574			
27.2.3	Manželství a rodina	574			
27.2.4	Deviantní jednání	574			
27.3	Antipornografický boj	575			
27.4	Pornografie a náboženství	575			
27.5	Pornografie a mládež	575			
27.6	Pornografie a zákon	576			
27.7	Závěr	576			
Literatura	577				
28.	Sexuálně přenosná onemocnění	579			
28.1	Úvod	579			
28.1.1	Klasifikace STD	579			
28.1.2	Prevence STD	581			
28.1.3	Legislativa, hlášení pohlavních nemocí, dispenzarizace, depistáž	582			
28.1.4	Charakteristiky ohrožených osob	583			
28.2	Ulcerativní STD	584			
28.2.1	Syphilis (synonymum příjice, lues) ...	584			
28.2.2	Herpes genitalis	593			
28.2.3	Ulcus molle (měkký vřed, chancroid)	595			
28.2.4	Lymphogranuloma venerum	596			
28.2.5	Granuloma inguinale (donovaniosis)	597			
28.3	Cervicitidy a uretritidy	598			
28.3.1	Gonorea – kapavka	598			
28.3.2	Chlamydiové infekce	602			
28.4	Vulvovaginitidy	603			

28.4.1 Trichomoniáza	603	31.2.4 Psychologické aspekty	641
28.4.2 Bakteriální vaginóza	604	31.2.5 Sociologické aspekty	642
28.4.3 Vulvovaginální kandidóza	605	31.3 Typologie prostitutek	642
28.5 Ostatní virové infekce	606	31.4 Typologie zákazníků	643
28.5.1 Infekce lidskými papilomaviry	606	31.5 Typologie sexuálních služeb dle místa poskytování	643
28.5.2 Onemocnění vyvolaná poxviry	607	31.6 Typologie sexuálních služeb dle sexuální preference	644
28.5.3 Hepatitis B	608	31.7 Trendy	644
28.6 Onemocnění vyvolaná parazity	609	31.8 Sexuologické charakteristiky prostitutek	644
28.6.1 Scabies (svrab)	609	31.9 Cesty do prostituce	646
28.6.2 Pediculosis (zavšivení)	610	31.10 Cesty z prostituce	647
Literatura	612	31.11 Prostituce a sexuálně přenosné infekce	648
Použité zkratky	612	Literatura	651
29. Sexuologické aspekty HIV infekce a AIDS	613	32. Evoluční základy lidské sexuality	653
29.1 Epidemiologie	613	32.1 Sexuální strategie	653
29.2 Klinické projevy HIV infekce	615	32.2 Sexuální atraktivita žen	655
29.3 Testování na HIV infekci	617	32.3 Sexuální atraktivita mužů	656
29.4 Prevence přenosu HIV	618	32.4 Formy partnerského soužití u lidí	659
29.4.1 Přenos krví	619	32.5 Evoluční teorie parafilii	663
29.4.2 Sexuální přenos	619	Literatura	666
29.4.3 Přenos z matky na dítě	622	33. Sexualita v transkulturní perspektivě	667
29.5 AIDS fobie	622	33.1 Antropologický přístup	667
29.6 Sexualita HIV pozitivních	623	33.2 Lidská přirozenost a její sexuální potenciál	670
29.7 Společenské aspekty HIV/AIDS	624	33.3 Kulturní definice mužství a ženství	675
Literatura	624	33.4 Nativní teorie reprodukce	682
30. Vliv psychoaktivních látek na sexualitu	625	33.5 Sexuální kodexy a praktiky	684
30.1 Typy konzumentů	626	Literatura	690
30.2 Užívání psychoaktivních látek a rizikové sexuální chování	627	34. Sexuální výchova	691
30.3 Vliv psychoaktivních látek na kvalitu sexuálního života	629	34.1 Význam sexuální výchovy na školách	691
30.4 Vliv jednotlivých drog na sexualitu	630	34.2 Sexuální výchova v ČR – historické ohlédnutí	692
30.4.1 Alkohol	631	34.3 Vymezení pojmu sexuální výchova a její cíle	695
30.4.2 Cannabinoidy	632	34.4 Základní modely sexuální výchovy na školách	696
30.4.3 Extáze	632	34.5 Metody práce na školách	698
30.4.4 LSD	633	34.6 Vybrané přístupy k sexuální výchově v zahraničí	701
30.4.5 Kokain	633	34.7 Probíhající diskuse o některých klíčových otázkách sexuální výchovy	703
30.4.6 Pervitin	634	Literatura	704
30.4.7 Heroin	635	Seznam vybraných videoprogramů pro témata týkající se sexuální výchovy	704
30.4.8 Subutex	636	Místo doslovu	707
30.4.9 Poppers	636	Rejstřík	709
30.5 Doporučení pro praxi	637		
Literatura	638		
31. Prostituce	639		
31.1 Vývoj a vymezení pojmů	639		
31.2 Prostituce jako společenský fenomén	640		
31.2.1 Medicínské aspekty	640		
31.2.2 Morální aspekty	640		
31.2.3 Ekonomické aspekty	640		